

Спеціалізованій вченій раді Д 26.059.04
Національного транспортного університету
Міністерства освіти і науки України
01010, м. Київ, вул. М. Омеляновича-Павленка, 1

ВІДГУК

офіційного опонента доктора економічних наук, професора

Вітлінського Вальдемара Володимировича
на дисертаційну роботу Амеліної Наталії Костянтинівни
на тему: «Оцінювання та зниження інвестиційних ризиків
підприємств автосервісу»,

поданої на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук
за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами
(за видами економічної діяльності)

Аналіз дисертаційної роботи Амеліної Наталії Костянтинівни дає можливість сформулювати узагальнені висновки щодо актуальності, наукової новизни, практичного значення, а також загальної оцінки наукового дослідження, основні положення якого виносяться на захист.

1. Актуальність теми дисертаційної роботи

Для забезпечення стабільної та ефективної діяльності та подальшого розвитку сучасного підприємства потрібні залучення інвестицій. Зазначимо, що інноваційний розвиток підприємств транспортної сфери та глобальні інвестиційні проекти, що передбачені «Національною транспортною стратегією України», потребують подальшого розвитку та удосконалення науково-методологічних зasad функціонування підприємств транспорту й, зокрема, підприємств автосервісу, а також теоретико-методичного забезпечення процесів залучення інвестицій для модернізації, переоснащення та розширення діяльності підприємств.

Підприємства автосервісу в Україні функціонують в умовах невизначеності зовнішнього та внутрішнього середовища. Обмеженість

фінансових ресурсів, нестача кваліфікованих кадрів призводить до того, що сучасні стратегії розвитку багатьох підприємств автосервісу не відповідають вимогам та темпам розвитку ринку послуг автотранспорту. Реалізація інвестиційних проектів, яка має ґрунтуватися на тісній взаємодії між підприємством автосервісу й зовнішнім інвестором, надавати підприємству нові можливості для підвищення ефективності та надійності своєї діяльності. Актуального значення набувають проблеми оцінювання й зниження інвестиційних ризиків підприємств автосервісу в процесі залучення інвестицій. Дослідженню умов найкращого залучення та використання інвестицій і присвячена дисертаційна робота Амеліної Н.К..

2. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами

Дисертаційна робота виконувалась згідно з планом наукових робіт Національного транспортного університету в межах виконання держбюджетних науково-дослідницьких робіт:

- «Ринкові відносини і підприємництво» (номер державної реєстрації 0112U008411, 2011-2015 pp.) – автором досліджено проблеми інвестування в автотранспортну сферу України, шляхи вирішення проблем залучення інвестицій, розглянуто основні напрями фінансування інвестиційних проектів та управління інвестиційною діяльністю на рівні підприємства;
- «Економічний розвиток і підприємництво в Україні» (номер державної реєстрації 0117U000126, 2016-2020 pp.) – автором досліджено інноваційну діяльність підприємств автосервісу, визначення і оцінка ризику в діяльності підприємств, інновації як фактор залучення інвестицій, а також управління ризиками із застосуванням інформаційних систем та баз даних.

3. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Наукові положення, висновки та рекомендації, що сформульовані у дисертації Амеліної Н.К., достатньою мірою обґрунтовані, що підтверджується застосуванням фундаментальних положень економічної теорії та сучасних концепцій менеджменту, законодавчих та нормативно-правових актів щодо

регулювання діяльності транспортного комплексу, даних Державної служби статистики України, наукових, практичних та науково-аналітичних матеріалів, а також Інтернет ресурсів та результатів власних досліджень здобувачки, в яких розглядаються актуальні проблеми діяльності підприємств автосервісу.

Варто також зазначити, що завдання дослідження, концептуальні положення, наукова новизна й висновки дисертації логічно взаємопов'язані, а результати дослідження отримані автором особисто.

Виконане дослідження свідчить про обізнаність дисертантки з науковими працями вітчизняних і зарубіжних вчених (спісок використаних джерел складає 191 позицію), цитування та надані означення інших авторів підкріплені відповідними посиланнями.

4. Наукова новизна результатів дослідження

У дисертаційній роботі отримано нові достовірні результати, які в сукупності сприяють вирішенню важливого науково-практичного завдання – формування науково-методичних зasad аналізу, оцінювання та зниження ступеня інвестиційних ризиків підприємств автосервісу, які спрямовані на підвищення ефективності їх діяльності та розвитку, що дозволяє зробити наступні висновки стосовно наукової новизни.

1. Узагальнення концептуальних підходів до трактування поняття ризику в вітчизняній та зарубіжній фаховій літературі дало можливість авторці запропонувати власне означення категорії «інвестиційний ризик», який розглядається як неминуча детермінанта інвестиційної діяльності підприємств, яку необхідно враховувати у прийнятті рішень в умовах невизначеності в розвитку та досягненні бажаного рівня успіху інвестиційного проекту (стор. 30-33).

2. На основі систематизації існуючих методів оцінювання та аналізу ризиків, вдосконалено відповідний інструментарій шляхом застосування методу емпатії, що надає можливість використовувати комбінацію суб'єктивних та об'єктивних когнітивних оцінок інвестора, створюючи таким чином власні переваги щодо ступеня ризику (стор. 67-70).

3. Запропоновано концептуальну модель оцінювання привабливості підприємств автосервісу для потенційних інвесторів, яка відображає взаємозв'язок різноманітних чинників впливу на привабливість підприємства та містить фактори «Позиціонування (POSITIONING)» та «Люди (PEOPLE)», що дозволяє оцінити рівень просування компанії на ринку автосервісних послуг та особливості співпраці зі споживачами й постачальниками підприємств автосервісу (стор. 82-84).

4. У результаті проведеного дослідження діяльності підприємств автосервісу сформована система чинників впливу на процес залучення інвестицій, яка надала можливість її розширення включенням, зокрема, інформаційного та цифрового чинників для врахування впливу сучасних цифрових технологій на функціонування підприємств (стор. 114-117).

5. На підставі узагальнення та систематизації існуючих умов господарювання виокремлено систему чинників зовнішнього та внутрішнього впливу на виникнення інвестиційних ризиків підприємств та запропоновано методичні підходи щодо активізації залучення інвестиційних коштів у розвиток підприємств автосервісу (стор. 95-101).

6. Запропоновано науково-методичний підхід щодо оцінювання та зниження ступеня інвестиційних ризиків, який передбачає побудову рейтингу правдоподібності з використанням імпактного аналізу закономірностей виникнення ризику та додатково надає можливість чіткої ідентифікації всіх наявних та неприйнятних видів ризиків для розробки рекомендацій щодо їх зниження (стор. 119-129).

7. Розроблено алгоритм оцінювання ризику, в якому систематизовано види невизначеності, джерела виникнення невизначеності та попереджувальні заходи, що необхідні підприємству у подоланні виявлених невизначеностей та зумовлених цим ризику (стор. 139-141).

Оприлюднені в дисертаційній роботі наукові положення та висновки відображають сутність поданих до захисту наукових положень і свідчать про

досягнення здобувачем поставленої мети завдяки вирішенню поставлених теоретичних та практичних завдань.

5. Практичне значення й впровадження результатів дослідження

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що основні положення дисертаційної роботи, теоретичні і методичні розробки доведено до рівня практичних рекомендацій.

Більшість отриманих наукових результатів має практичну значущість. Результати наукового дослідження впроваджені в ТОВ «ДУНКАН МОТОРС» (довідка від 31.03.2021 № 45/1), ТОВ «АРМА МОТОРС» (довідка від 02.04.2021 №37), ТОВ «РІОЛ-АВТО» (довідка від 21.04.2021 № 04/45), ТОВ «АВТОБЕРЕГ» (акт впровадження від 19.05.2021 №194) та в навчальному процесі Національного транспортного університету (акт впровадження від 02.09.2020 №1247/1).

6. Оцінка повноти викладення результатів дослідження в опублікованих роботах

У відкритому друці за темою наукового дослідження опубліковано 27 наукових праць, із них: 12 статей (в т.ч. 9 – у наукових фахових виданнях України, 3 – у науково-практичних виданнях інших держав (Білорусь, Болгарія, Німеччина), із яких 7 одноосібних, а також 15 публікацій у матеріалах науково-практичних конференцій.

В опублікованих працях повністю відображені сутність отриманих результатів виконаного дослідження. Результати роботи оприлюднені на міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях.

Автореферат розкриває основні положення проведеного дослідження, отримані наукові результати, висновки та пропозиції. Структура, зміст, основні положення та результати автореферату та дисертації Амеліної Н.К. ідентичні.

7. Відповідність дисертації встановленим вимогам

Дисертація має традиційну структуру: вступ, три розділи, висновки, додатки, список використаних джерел. Робота відповідає встановленим

вимогам МОН України, повною мірою відображає основний зміст, наукові положення, висновки та рекомендації.

8. Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації

Визнаючи авторський підхід до вирішення поставленого наукового завдання та враховуючи достатній науковий рівень дисертації Амеліної Наталії Костянтинівни, слід відмітити окремі дискусійні положення та зауваження як такі, що можуть стати предметом дискусії та подальших наукових досліджень і потребують пояснень у процесі захисту дисертації:

1. На нашу думку, сформульований авторкою об'єкт дослідження – «процеси оцінювання та зниження інвестиційних ризиків підприємств автосервісу», є звуженим. Так, зокрема, у завданнях дослідження (див. пункт третій завдань) йдеться про узагальнення теоретико-прикладних аспектів та обґрунтування концептуальних положень оцінювання розвитку підприємств автосервісу; а в четвертому пункті завдань йдеться про виявлення тенденцій розвитку підприємств автосервісу та виявлення чинників впливу на процес затушення інвестицій. Це виходить за межі сформульованого авторкою об'єкта дослідження.

2. У першому розділі в наведеній типології інвестиційних ризиків (табл. 1.1) автором не зовсім коректно віднесено форсмажорний ризик до категорії нестрахових.

3. У систематизації принципів оцінювання різновидів ризику (53-55 с.), що наведена у таблиці 1.4. та містить категорії «методологічні», «методичні» та «операційні» принципи, доцільно було б розширити обґрунтування категорії «операційні принципи».

4. Було б доцільно більш детально розглянути та конкретизувати питання, які ставились експертам під час проведення експертного аналізу (96-98с.), хоча б мінімум тому, що виокремлені здобувачкою чинники впливу на виникнення ризиків розподілено на чинники зовнішнього та внутрішнього впливу (табл. 2.5). Крім того, чинникам внутрішнього впливу, а саме чинникам ризику в сфері конкурентних переваг автосервісного підприємства,

з погляду стимулюючого чи стримуючого впливу на процес залучення інвестицій, варто було б приділити більше уваги стосовно їх обґрунтування.

5. У запропонованому автором методичному підході до оцінювання ризиків, що складається з дев'яти послідовних етапів (119-128 с.), «Етап 5. Визначення правдивості даних про вплив ризиків» не надано пояснень щодо визначення загального рейтингу правдивості, який вказує ймовірність можливої потенційної загрози виникнення та впливу ризиків на процес залучення інвестицій.

6. У розділі 3, п.3.3. наводяться приклади оцінювання доцільності запровадження інвестиційного проекту для низки підприємств автосервісу. Однак в обчисленні чистої приведеної вартості, індексу доходності, терміну окупності, внутрішньої ставки доходності, на жаль, не йдеться про способи та методи урахування ризику.

7. У роботі обґруntовується необхідність використання на підприємствах програмного забезпечення для оптимізації проведення оцінювання ризиків та можливості їх уникнення та зниження. Проте, потрібно було б провести аналіз того, яке програмне забезпечення використовується або могло б використовуватись на підприємствах автосервісу різних типів.

Зазначені дискусійні положення та побажання відображають власну наукову позицію опонента і не знижують загальної позитивної оцінки теоретичних і практичної результатів дисертаційної роботи.

9. Загальний висновок

Дисертаційна робота Амеліної Наталії Костянтинівни на тему: «Оцінювання та зниження інвестиційних ризиків підприємств автосервісу» є цілісною, завершеною, самостійно підготовленою кваліфікаційною науковою працею, яка містить наукову новизну, має практичну значимість, пропонує вирішення важливого наукового завдання розвитку теоретико-методичних зasad, розроблення практичних рекомендацій щодо оцінювання та зниження ступеня інвестиційних ризиків підприємств автосервісу, реалізація яких дозволить покращити результати їх функціонування.

Актуальність обраної теми дисертації, ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, новизна та повнота викладу в опублікованих працях повністю відповідають вимогам до кандидатських дисертацій.

Вважаю, що дисертаційна робота на тему «Оцінювання та зниження інвестиційних ризиків підприємств автосервісу», що представлена на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук, відповідає вимогам пунктів 9, 11, 12, 13, 14 «Порядку присудження наукових ступенів», затверженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 р. № 567 (зі змінами і доповненнями), а її авторка, Амеліна Наталія Константинівна, заслуговує присудження наукового ступеня кандидата економічних наук зі спеціальності 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності).

Офіційний опонент:

доктор економічних наук, професор,
професор кафедри математичного
моделювання та статистики
ДВНЗ «Київський національний
економічний університет
імені Вадима Гетьмана»

В.В. Вітлінський

Підпись

ЗАСВІДЧУЮ

Начальник відділу кадрів
Державний вищий навчальний заклад
«Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»

20.11.09